

Overture

OVERTURE

...az emberiség igyekszik megadni a választ az életben maradásra, önmaga láthatóságára. Magyarország közben tétova, pedig ezt kreativitása, kulturális potenciálja nem indokolja, és nem is teszi érthetővé. Talán hiányzik belőlünk az elismerés bátorsága, az emberi moralitás azon minimuma, mely elfogad és befogad, a szellemi rugalmasság, az alázat. Ezt meg kell haladnunk, a magyar társadalomnak képesnek kell lennie a kreatív gondolkodás és innovatív cselekvés motiválására, teljesítésére és elismerésére. Nincs mire várnunk, hiszen a társadalmak sikerességében előtérbe kerül és meghatározóvá válik a kreativitás, a folyamatos innováció, a gazdaság, a tudomány és a művészetek konvergenciája.

...a MOME mint társadalmat formáló tényező, rendkívüli felelősséggel bír.

Hangadóként igyekszik fellépni az építőművészet, a médiaművészet és a design területén. Egyetemi létezésének alaptézise a problémamegoldás, a tervezői szemlélet. Kezdeményez, kutat, impulzust küld a világ felé. Ezt hívja szellemi műhelynek, hangsúlyozva, hogy folyamatokban gondolkodik, összefüggésekre koncentrálna. Láthatósága cselekedetei biztonságából, döntési képessége gyakorlásából és a bizalom erősítéséből tevődik össze.

...tárgyaink az emberi létezés tartozékai, az emberi gondolkodás szellemi vonulatai. Képesek vagyunk tárgyakat létrehozni civilizációs vágyainkra adott válaszként, szellemi és fizikai létezésünk lenyomataként. Ezzel az örökséggel indulunk, és ezzel a tapasztalással élünk. Remélve meghaladást, jobbat, halhatatlanságot. Az emberiség kimunkált kánonjából nehéz és talán fölösleges is kitérni, de akkor hogyan látszódnánk, mitől válunk egyedivé, megismételhetetlenné, mivel üzenhetünk arról, hogy itt jártunk? A gondolkodásunkkal.

...Arisztotelész úgy fogalmaz, hogy „az egyetemeset gondolkodás, az egyedit érzékelés útján ismerjük meg, mert a gondolkodás az egyetemesre, az érzékelés a részlegesre irányul”. Életünk értelme az egészre, az egyetemesre koncentrálna magatartás, melynek határait a mindenkor kortárs társadalmak ugyan igyekeznek fékezni, de ezzel nem kell törődni. A kételkedés szabadsága és a válaszadás felelőssége a miénk, és ez elég is. Így fejlődik az emberiség generációról generációra, természetesen nem önérdékből, nem perifériákért, hanem hétköznapiaink értelméért.

...a 20. század a hazugság százada volt, a fogyasztás emlékműve, a mesterséges konfliktusok kényszeres fenntartója.

Hosszú ideig átjárhatatlan Európa, kilátástalanság, nyomasztó hallgatás. Elmerenghetünk azon, hol tartunk a 21. század második évtizedének végéhez közeledve. Az talán biztonsággal kijelenthető, hogy nem ott, ahol reméltük. A 21. századi „entrée” nem sikerült túlságosan jól. Pénzügyi válságból világgazdasági válság lett, és közben azon csodálkozik a világ, hogy ez miként következhetett be. Hiszünk-e ennek a csodálkozásnak, a váratlan krízisről szóló történeteknek annak tudatában, hogy önpusztító, ellenszenves, önmagát felélő évtizedeken jutottunk túl, magunkban hordozva a végkifejletet.

...a közös gondolkodás halaszthatatlan. Az emberiség és az általa létrehozott társadalmak túlszadadtak önmagukon. Tervezték, éltek, fogyasztottak, sőt fejlődtek, de a fejlődés iránya koordinálatlan és kontrollálatlan maradt. Az örömmel regisztrált fejlődés mellett megjelent a szétesés, az arrogancia, a túlfogyasztás, a mértéktelenség, a kifulladás.

...a fenntarthatóság azt kívánja tőlünk, hogy szélesebb összefüggésekben tekintsünk életben maradási esélyeinkre, illetve azon folyamatokra, melyek segítségünkre lehetnek nemcsak a túlélésben, hanem az organikus, rendszerelvű, felelősséggel vállalható jövőnkre is.

**Meggyőződésünk,
hogy a fenntartható
tervezés, alkotás és
létezés lényege,**

**hogy az ökológiai
érzékenységen túl,
a társadalmi-etikai
szempontokat is
érvényesítse.**

Csak ezek egységes kezelése jelentheti a kiutat a fogyasztói társadalom megdőbbent és megmerevedett állapotából.

—— küldetés

...jó tudni és érezni, hogy minden lehetséges. A történelem csak történelmi távlatban mérhető. Közelisége félrevezető, megtévesztő, sőt néha nehezen érthető. Királyságok, diktatúrák, polgári demokráciák váltogatják egymást, mi pedig napról napra írjuk hétköznapi történelmünket. Hiszünk abban, amit csinálunk, pedig sokan nem biztatnak, és azt is tudjuk, amit örökölni hagyunk, el is dönti az utókor sorsát.

...most, hogy párbeszédre alkalmas helyzet alakult ki a közös Európában, végre szereplők lehetünk. Kiderült, van mondanivalónk, képesek vagyunk a fejlődésre, képesek vagyunk munkakultúrát, önbizalmat, nemzetköziséget érteni és átvenni, képesek vagyunk tehetségeket nemzetközi szinten felvonultatni. Szívesen kezdeményezünk, kutatunk, valljuk, hogy a design gondolkodásmódja nem a forma, az esztétika, hanem a problémamegoldás. Nem a kiszolgálás, nem a követés, hanem az új utak keresése, a társadalmi problémákra adott válaszok összessége. Itt és most, Közép-Európában, Magyarországon, folytatólagosan. Arról, mi a közös, a közép, a közösségi, az európai.

—— kreativitás, szellemi műhely

...a megérkezéstől tartózkodnunk kell. Bontani és építeni vagyunk hivatottak szellemi és fizikai értelemben egyaránt.

**Az ember az egyetlen,
aki tudati állapotát
használva képes
a világot összerakni,
feldúlni, majd
újra összerakni.
Soha nincs kész.**

...az emberiség nem teljesít túl jól, melynek oka a manipuláció és az egalizáció társadalmi társasjátéka lehet, a középszer, a kulturális különbözőségek on-line ütközése, a milliárdok számolgatása emberben és pénzben. Régóta tudjuk, hogy az emberiség legnagyobb kihívásának az tűnik, miként tud együtt élni globálisan, ugyanakkor identitását megőrizve, szabadon. A mértékegység, a rendezőelv csak az emberi tudat lehet.

...a kreativitás befogadásához és gyakorlásához fűződő viszonyunk tudati feldolgozása és társadalmi támogatottsága vezethet el oda, hogy Magyarország felismerhetővé, kihagyhatatlanná, szerethetővé és elismertté váljon a nemzetközi színpadon. Ez egyben természetesként feltételezi, hogy

**csak egy versenypályát
használjunk,
a nemzetközit.**

...a kreatív ipar társadalmat formáló tényező, hatalmi ág. Inspirálja a vitát a tudásról, erősíti a személyes individuumot, határátlépésekre buzdít, segíti az integratív gondolkodást, és parallel a gazdaság fejlődésével. Akár robbanásszerű fejlődésével is. Nagy kérdés: a kreatív ipar, mely magában hordozza a vagyonteremtés lehetőségét, milyen viselkedésmintákat honosít meg Magyarországon? Nagy a felelősség, hiszen a „hogyan csináljunk emberek ötletéből pénzt”, nem elegendő. Már nem. Ma már nem az a kérdés, van-e magyar kreativitás, van-e magyar kreatív ipar, amint az sem kérdés, milyen közel vagyunk a Szilícium-völgyhöz.

**A kérdés az, hogyan
tudja Magyarország
a rendelkezésére álló kreativitást társadalmasítani,
az individuumot közösségi
élménnyé emelni,
a sikert nemzetközileg
láthatóvá tenni.**

Ehhez kellenek a hivatásos rettegők helyett a hivatásos álmodozók, a vízió, a bátorság, az önbizalom, a vállalkozás.

...át kell lépni azt a szürke sávot, amely még mindig kísért. El kell hinnünk, hogy mindent tudhatunk, amit más tud. Ebben az összefüggésben a modern népvándorlás sem akadály. Halljuk azon polémiát, hogy sokan mennek külföldre. De hiszen erre vártunk évtizedekig! Az átpolitizált hangok félrevezetőek, és erősen visszaüthetnek. A világjárás kötelező, ezt már tudták nagyszüleink is, csak leszoktatták őket. Úton lenni annyit jelent, hogy élünk.

...a szellemi műhelyek irigyelt helyei a világnak. Legyenek akár garázsban, klasszicista palotákban, az út szélén vagy völgyben. Mindig igazodási pontot jelentenek. Olyan tudáskoncentrációt képviselnek, amely fenntartja a világ megváltoztathatóságának esélyét. Ezt gondolja magáról a Moholy-Nagy Művészeti Egyetem is.

**A cél nem az alkotás,
a kutatás maga, hanem
azon magatartásforma,
mely magában hordozza
a változás lehetőségét.**

——— jövő

...terjeszkedünk, építünk, gazdagodunk, erősödünk, már-már alig férünk el a Földön. Reméljük, hogy jó az irány. Pedig nem. Legyen megannyi autóút, megannyi épület és meghódított terület, nem lehetünk nyugodtak. Csak akkor fogjuk túlélni ezt a kalandot, ha hajlandóak vagyunk a természettel együtt lélegezni és együtt élni, ha megtanulunk közösen létezni. Ha a természetet továbbra is az emberiség által birtokolt technológiákkal igyekszünk szabályozni és kontrollálni, mint ahogy azt az elmúlt generációk tették, akkor vesztesre állunk. Hiszen a természeti jelenségek kiszámíthatatlansága érték és erő, része az ember földi létezésének, helyfoglalásának, amit be kell építenünk tudatunkba.

...az emberiség kizárólagos kényelme, túlzott fogyasztási hajlama és passzivitása, a fejlődés téves iránya. Talán lehetne kevésbé kényelmes és kicsit aktívabb ez az élet, hiszen az ember csak akkor érezheti magát kényelmesen és komfortosan, sőt biztonságban, ha érzelmileg és intellektuálisan párbeszédet folytat a természet erőivel, esetenként hagyja vesztesre kifutni azt. Nem a jövőben kell korszerűnek lennünk, hanem a jelenben. Elfogadva és tudva azt, hogy a vesztes része az emberi létezésnek, melyre intellektuálisan csak az ember képes. Ezt a magatartást a természet érti is, és honorálja is.

...a világ nem vár ránk, és különösebben nem is érdeklődik. Ránk bízva, miként határozzuk meg magunkat, mit kezdünk múltunkkal.

Ebből a felelősségből adódik, hogy bizonyos helyzetekben észre kell vennünk a rajtunk túllépett időt, a rutin nem válhat megszokássá. Nem élhetjük a rezervátumok érintetlen életét, gyakran megkapva azt az elnéző mosolyt, amely kuriózumként tekint ránk. Ezt nem fogadhatjuk el, tehetségeink, közös szellemi horizontunk ennél többet érdemel. Szinkronba kell kerülnünk környező világunkkal, fejlesztve szociális érzékenységünket, az interakcióra való képességünket, felértékelve az önbecsülés, az önbizalom, az önérvényesítés képességét.

...tudjuk, hogy csodák pedig nincsenek. Csak rengeteg munkával, toleranciával, nyitott belső tartással, világjárással, hagyományaink megfelelő szintű kezelésével, személyiségünk folyamatos

fejlesztésével és vállalásával lehetünk nyugodtak abban, hogy a világ számára láthatóak maradunk. Ebből az is következik, nem lenéznünk kell egymást, hanem figyelniük kell egymásra, függetlenül attól, éppen hol helyezkedünk el a térképen.

Kopek Gábor

egyetemi tanár

miniszterelnöki megbízott

MOME Laboratory